

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Nadežda Budimović, Jelka Jovanović, Ana Martinoli, Olivera Milošević, Jelena Petković, Filip Švarn, Rodoljub Šabić, Zlatko Čobović, Vida Petrović Škero i Zlata Kureš, na sednici održanoj 26. 3. 2026. godine, većinom glasova, izriče

JAVNU OPOMENU

Tekstovima: „Pitanje za građane Prokuplja – da li želite da o vašem legatu odlučuju oni koji su plaćeni iz Tirane“, „Gospodo iz 'Inicijative za Savićevac', jeste li uzeli pare ili niste?“ , „Prokupčani, da li ste obmanuti? Da li su branitelji Savićevca uzeli pare ili nisu?“ i „Lepotica i zver u 'odbrani' legata“, objavljenim 6, 7. i 10. februara 2026. godine, portal „Prokupačke vesti“

1.prekršio je tačke 1, 3 i 4 Poglavlja I (Istinitost izveštavanja) Kodeksa novinara i novinarki Srbije o obavezi novinara/novinarki da tačno, objektivno, potpuno i blagovremeno izveste o događajima od interesa za javnost, poštujući pravo javnosti da sazna istinu i držeći se osnovnih standarda koje propisuje Kodeks, kao i odredbe po kojima je sa novinarstvom nespojivo objavljivanje neosnovanih optužbi, kleveta i glasina, a prećutkivanje činjenica koje mogu bitno da utiču na stav javnosti o nekom događaju jednako njihovom namernom iskrivljivanju ili iznošenju neistina,

2.prekršio je tačke 1 i 2 Poglavlja III (Odgovornost novinara/novinarki), po kojima su novinari/novinarke dužni da rade u javnom interesu i da u skladu sa profesionalnim normama objavljuje činjenice neophodne građanima da donose informisane odluke, kao i da neguju kulturu i etiku javne reči, da ne koriste govor mržnje, agresivnu retoriku ili retoriku koja može podsticati na diskriminaciju ili agresivno ponašanje,

3.prekršio je tačke 1 i 3 Poglavlja V (Poštovanje dostojanstva) po kojima novinari/novinarke ne smeju da diskriminišu, između ostalog, po osnovu rase, pola, roda, starosti, ličnih svojstava, seksualne orijentacije, jezika, vere , političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog i društvenog porekla, a moraju da poštuju princip nenanošenja štete ugledu i dostojanstvu ličnosti i da ne učestvuju u širenju neistina ili kontinuiranom zlonamernom narušavanju reputacije osoba o kojima izveštavaju,

4.prekršio je i tačku 3 Poglavlja VIII (Odnos prema izvorima) o obavezi novinara/novinarki da konsultuju što više izvora.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Snežana Ilić, zastupnica Edukaciono-humanitarne organizacije (EHO) iz Prokuplja podnela je žalbu zbog tekstova u kojima su ona i ta nevladina organizacija dovedene u vezu sa navodnim „uzimanjem para“ i finansiranjem „iz Tirane“, bez „iznošenja dokaza, kroz sugestivna i insinuirajuća pitanja koja čitaocima nameću zaključak o nezakonitom ili neetičkom postupanju“. Takođe, kako je naglasila, iznete su tvrdnje o povezanosti sa Regionalnom kancelarijom za saradnju mladih (RYCO), iako takva institucionalna, programska niti projektna povezanost ne postoji, a uprkos reakciji RYCO-a, demanti nije objavljen. Istakla je i da su najpre objavljena dva teksta, pa je redakcija tek onda od nje zatražila da odgovori na pitanja, što nije učinila, pošto je medij već objavio tekstove bez njenog odgovora, na način koji smatra tendencioznim i neprofesionalnim, pa je mislila da bi parcijalni odgovor bez zvanične dokumentacije mogao biti dodatno zloupotrebljen. Zbog svega toga, navela je u žalbi, prekršeno je više tačaka Kodeksa iz poglavlja Istinitost izveštavanja i Odgovornost novinara.

U odgovoru na žalbu Nikola Mijačić, glavni urednik portala, naveo je da žalba pokušava da polemički i kritički novinarski sadržaj predstavi kao neosnovane optužbe, iako sporni tekstovi predstavljaju komentar, analizu i legitimna pitanja u vezi sa temom od nesumnjivog javnog interesa. Naglasio je da nije izneta nijedna neistina kao činjenica, nije izrečena nijedna eksplicitna optužba, nije bilo govora mržnje, niti poziva na diskriminaciju, te da sporni tekstovi predstavljaju dozvoljeni oblik komentara i istraživačkog rada. Žaliteljka je pre nego što je odgovorila na pitanja koja su joj poslali podnela žalbu Savetu za štampu, što redakcija vidi kao „tendenciozni pokušaj da se stopira istraživački rad i izbegnu odgovori“. Urednik je, između ostalog, naglasio i da nije postojala namera da se iznese netačna tvrdnja o insitucionalnoj povezanosti organizacija RYCO i EHO, te da su uredno i u celosti objavili odgovor RYCO.

Članovi Komisije za žalbe podsećaju da i vrednosni i kritički sudovi, na koje se urednik poziva u odgovoru na žalbu, moraju biti zasnovani na činjenicama, a one su u ovim tekstovima potpuno izostale. Tvrdnja u odgovoru na žalbu da je „javna rasprava o finansiranju organizacija koje učestvuju u društveno važnim temama legitimno pitanje od interesa za građane“ problematična je jer se građanima ne daju činjenice na osnovu kojih bi se vodila javna rasprava.

U objavama (čija je učestalost i neka vrsta „jednoličnosti“, odnosno ponavljanja uvek istih „argumenata“ simptomatična), čitaoci ne mogu da saznaju baš ništa o karakteru inicijative koju EHO vodi, ne mogu da saznaju ništa o karakteru organizacije RYCO – osim da im je sedište u Tirani, ni o količini, a ni o načinu utroška sredstava za koja se žaliteljka kroz tendenciozna javna pitanja suštinski optužuje da ih je (i što ih je) dobila.

Komisija zato smatra da portal nije izvestio u skladu sa profesionalnim standardima, da nije pre objavljivanja proverio informacije, niti su one jasno predstavljene čitaocima. Iz tekstova se ne može zaključiti na čemu redakcija zasniva svoje tvrdnje (formulisane i kroz pitanja), ali i kroz direktne optužbe poput onih – „vi ste manipulatori“.

Ukoliko je, kako se navodi, reč o istraživačkom radu novinara, onda bi trebalo da su došli do odgovora na pitanja koja javno postavljaju. Praksa da se onima o kojima se piše pitanja postavljaju u tekstu, a da nema nijedne rečenice o tome da su im prethodno pitanja dostavljena i da na njih nisu odgovorili, nije u duhu odgovornog novinarstva, naročito ukoliko je tačna tvrdnja žaliteljke da su joj pitanja dostavljena tek nakon što su već objavljena dva teksta. Iz demantija RYCO vidi se da novinari „Prokupačke vesti“ od njih nisu ni tražili nikakve informacije.

Komisija takođe ocenjuje da su pitanja u tekstovima tendenciozna, a namera da se diskredituju „junaci“ priče jasna. Takav primer je i naslov: „Pitanje je za građane Prokuplja – da li želite da o vašem legatu odlučuju oni koji su plaćeni iz Tirane ili vi sami?“. Zato je objašnjenje redakcije da ništa ne tvrde, niti optužuju, već samo pitaju – neprihvatljivo. Osim toga, insistiranje na tome da se projekat finasira iz Tirane (uz prećutkivanje činjenica da postoji i kancelarija u Beogradu, da se grantovi dodeljuju iz sredstava i Vlade Srbije i sl.) jeste, po oceni većine članova Komisije, diskriminatorno i može izazvati netrpeljivost i mržnju.

Uz to, osnov za „propitivanje“ rada Snežane Ilić i organizacije koju zastupa je navodna povezanost sa organizacijom RYCO, što je očigledno potpuno netačno. Demanti te organizacije portal je, međutim, objavio tvrdeći da su „potvrđeni“ njihovi navodi, a sam tekst demantija je objavljen kao fotografija i praktično je nečitljiv. Komisija se ovim nije više bavila, jer se RYCO nije žalio, ali veruje da je zbog takve objave žaliteljka imala razloga da se plaši i da bi njeni eventualni odgovori mogli biti zloupotrebljeni.

Komisija je odluku o prekršajima tačaka 1, 3 i 4 Poglavlja I, tačaka 1 i 2 Poglavlja III, tačke 3 Poglavlja V i tačke 3 Poglavlja VIII donela jednoglasno, dok je odluka o prekršaju tačke 1 Poglavlja V donela sa osam glasova za, jednim protiv i jednim uzdržanim.

Nezavisno od sadržaja žalbe, Komisija je konstatovala i da „Prokupačke vesti“, suprotno Zakonu o javnom informisanju i medijima, nemaju impresum, niti su tekstovi potpisani imenima ili inicijalima autora.

Beograd, 26. 3. 2026.

Predsedavajuća

Nadežda Budimović